

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิจัย เรื่อง การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งมีสาระสำคัญที่จะนำเสนอตามลำดับดังนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 29 คน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 จำนวน 234 คน และ คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 24 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน ปี 2538 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 3 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 3 คน ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 29 คน คณะกรรมการโรงเรียน จำนวน 24 คน และส่มุ่่นักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 234 คน นำมาสุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ จำนวนร้อยละ 50 ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 234 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนนักเรียน 118 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ประเภท คือแบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกต ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหารโรงเรียน สำหรับครูผู้สอน สำหรับนักเรียน และสำหรับคณะกรรมการโรงเรียน เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาและปัญหาการบริหารงานโรงเรียน

3.2 แบบศึกษาเอกสารเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานโรงเรียน

3.3 แบบสังเกตเป็นแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการบริหารงานโรงเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างวันที่ 12 - 23 มกราคม 2541 , 2- 6 กุมภาพันธ์ 2541 และ วันที่ 10 - 12 มีนาคม 2541

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา rays โรงเรียนและภาพรวม การแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตาราง rays โรงเรียนและภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

จากผลการวิจัย พบว่า สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารทุกโรงเรียนเป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีอายุราชการระหว่าง 21 - 30 ปี มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน มีประสบการณ์ด้านการบริหาร ระหว่าง 11 - 20 ปี เคยดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่และประธานกลุ่มโรงเรียน

กลุ่มครูผู้สอนระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านสถานภาพที่พบมากที่สุดคือเป็นเพศหญิง ร้อยละ 89.66 มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี ร้อยละ 58.62 มีอายุราชการระหว่าง 6 - 10 ปี ร้อยละ 31.03 มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 95.55 และปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ 2 ร้อยละ 74.41 หน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งมีคำตอบมากกว่า 1 คำตอบ พบว่า ครูทุกคนรับผิดชอบงานโครงการ งานด้านการสอนเป็นครูประจำ ชั้นมากที่สุด ร้อยละ 79.31

กลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ด้านสถานภาพที่พบมากที่สุด คือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.17 มีอายุ 12 ปีและสูงกว่า ร้อยละ 54.24 ปัจจุบันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 50.58 หน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน มีคำตอบมากกว่า 1 คำตอบ พบว่า นักเรียนทุกคนปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มด้านการมาโรงเรียนของนักเรียน ซึ่งมีคำตอบมากกว่า 1 คำตอบ พบว่า นักเรียนมาโรงเรียน เพราะต้องการเรียน หนังสือจะได้มีความรู้

กลุ่มคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า ด้านสถานภาพที่พบมากที่สุด คือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 95.65 มีอายุ 41 -50ปี ร้อยละ 60.87 คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนมีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ 14 เดือน มีวุฒิทางการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 78.26 ปัจจุบันประกอบอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 60.87 และทุกคนเป็นประชาชนในท้องถิ่น

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน มีระยะเวลาในการจัดตั้งโรงเรียนมากกว่า 21 ปี เปิดสอน 3 ระดับ คือ ก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 โรงเรียน และเปิดสอน 2 ระดับคือระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน

ด้านการดำเนินการวางแผนการประเมินเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียนได้ดำเนินการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ยกเว้นประเด็น ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันวิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการพัฒนางานให้ได้ระดับสูงขึ้นไปโรงเรียนใดดำเนินการ ด้านการวางแผนการบริหาร โรงเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารโรงเรียนทุกขั้นตอน ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางแผนและจัดทำโครงการของโรงเรียน การวางแผนของโรงเรียน ครอบคลุมงาน 6 งาน ที่มีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและมุ่งเน้นคุณภาพนักเรียนสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน และ สนองนโยบายหน่วยงานเหนือ มีการนำข้อมูลและสารสนเทศและทรัพยากรที่มีอยู่ มาใช้ในการวางแผนโครงการได้สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาและป้องกันปัญหาของโรงเรียน มีการดำเนินงานของงานโครงการในทุกภารกิจของงานโดยใช้ปฏิทินปฏิบัติงาน ดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานทั้งระหว่างการทำงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการและนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงงานและโครงการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของครู จากการสัมภาษณ์ครูพบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ด้านกระบวนการวางแผนในขั้นตอนการวางแผน การดำเนินงานตามแผน และการประเมินผลงาน

ด้านการศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดทำแผนปฏิบัติการที่ประกอบด้วยสาระสำคัญด้านการกำหนดนโยบาย ความครอบคลุมภาระงาน 6 งาน และมีแผนกำกับติดตามโครงการ ด้านรายงานการประชุมของโรงเรียน 3 โรงเรียน ด้านประเภทการประชุม พบว่า โรงเรียนจัดประชุมนักเรียนมากที่สุด คือ จัดประชุมทุกวันและประชุมใหญ่ทุกวันศุกร์ ด้านเรื่องที่ประชุม พบว่า โรงเรียนจัดประชุมเพื่อพัฒนางานวิชาการมากที่สุด 111 ครั้ง

ตอนที่ 3 การบริหารงานโรงเรียน

3.1 การบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตามขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นหลักสูตรแกนกลาง และโรงเรียนได้ปรับปรุงหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพนักเรียนและท้องถิ่น ด้านงานการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดชั้นเรียนแบบคละเด็กเก่งและเด็กอ่อน โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูเตรียมการสอน จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วนสัมพันธ์กันสอดคล้องกับหลักสูตรและนักเรียนได้ครบทุกชั้น จัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ โดยใช้เทคนิคที่เหมาะสม และ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนด ด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ได้จัดหาแหล่งความรู้ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อ การเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อทุกกลุ่มประสบการณ์และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

โรงเรียนจัดให้มีระบบจัดเก็บรักษา บริการเอกสาร สิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการใช้ประโยชน์ ด้านงานการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการวัดและประเมินผลได้ ถูกต้องตาม หลักการและระเบียบประเมินผล มีเครื่องมือ และ ใช้วิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์และพัฒนาการ ของนักเรียน และนำผลการประเมินไปพัฒนาการเรียนการสอน ด้านงานห้องสมุด พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน แต่งตั้งให้มีเจ้าหน้าที่ห้องสมุด ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการค้นคว้าของครูและนักเรียน จัดห้อง สมุดและมุมหนังสือได้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ด้านงานนิเทศภายใน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการวางแผนนิเทศภายในสอดคล้องสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ ใช้กิจกรรม การนิเทศภายในที่เหมาะสมกับงานและผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง มีการประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกเพื่อพัฒนางานวิชาการของโรงเรียน ประเด็นการนิเทศภายในซึ่งกันและกัน และประเด็น การเผยแพร่ รูปแบบการนิเทศภายใน ไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ ด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ได้จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมและบุคลากรได้นำความรู้ ประสบการณ์ไปพัฒนา การเรียนการสอน ประเด็นการวางแผน กำหนดแนวทางและวอธีการในการจัดประชุม อบรมทางวิชาการ และ ประเด็นการจัด ประชุม อบรมภายในโรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูทุกคน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ การปฏิบัติงานวิชาการของครูด้านการเตรียมการสอน ของครู พบว่า ครูทุกคนดำเนินการเตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกเว้นประเด็น การเตรียมการสอน ล่วงหน้า ด้านการปฏิบัติงานการสอนของครู พบว่า ครูทุกคนดำเนินการจัดการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกเว้นประเด็น การจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติจริงสนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ค้นพบและแก้ปัญหา ด้วยตนเอง และประเด็น การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม ด้านการสอนซ่อมเสริมของครู พบว่า ครูทุกคนดำเนินการจัดการสอนสอนซ่อมเสริมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน พบว่า ครูทุกคนได้ดำเนินการใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยกเว้น ประเด็นการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในกำรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ครูทุกคนดำเนินการประเมินผลการเรียนได้ตามระเบียบ ยกเว้นประเด็นการใช้แฟ้มสะสมผลงานรวบรวม ผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคลและนำผลมาใช้พัฒนาคุณภาพนักเรียน

จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนทุกคนมีวิธีการแสวงหาความรู้จากการอ่าน กิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนทุกคนได้ร่วมปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คือ กิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมการใช้สื่อ กิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบมากที่สุดคือวิชาภาษาอังกฤษ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการโรงเรียน จากการสัมภาษณ์คณะ กรรมการโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแหล่งความรู้ที่เป็นประโยชน์ใน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด

ด้านการศึกษเอกสารหลักสูตร พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดให้มีเอกสารหลักสูตร อย่างเพียงพอและครบทุกชั้น จัดให้มีการดำเนินการจัดทำแผนการสอนซึ่งเป็นแบบที่โรงเรียนจัดทำให้ จัดให้มี เอกสารการประเมินผลการเรียนครบทุกชั้นและการจัดทำเอกสารเป็นปัจจุบัน

ด้านการสังเกต พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการในด้านการส่งเสริมการใช้สื่อ มีระบบ การจัดเก็บสื่อและ สภาพของสื่อได้รับการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี

3.2 การบริหารงานกิจการนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตาม ขอบข่าย ของการบริหารงานกิจการนักเรียน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ.2523 พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ได้ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา มีแผนการรับนักเรียนและเกณฑ์เด็ก โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยจัดทำข้อมูลนักเรียนขาดเรียน และ ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการของนักเรียน ด้านกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมบริการด้านสุขภาพอนามัย โดยจัดทำข้อมูลสุขภาพอนามัยของนักเรียนครบทุกคนเป็นปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลมาใช้ป้องกันและแก้ปัญหา จัด บริการสุขภาพนักเรียนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ดำเนินการจัดกิจกรรมบริการอาหารกลางวัน โดยจัดทำข้อมูล นักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันเป็นปัจจุบัน จัดบริการอาหารกลางวันได้ถูกหลักโภชนาการ นักเรียนทุกคน ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกวัน และ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ทุกคนได้รับอาหารเสริมนม ประเด็น การประเมินผลและนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงกิจกรรม ไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ ด้านการจัดกิจกรรม แนะแนว พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดทำข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนเป็นปัจจุบัน จัดบริการแนะแนวโดย ครูประจำชั้น ใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ประเด็น การประเมินผลและนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุงกิจกรรมไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ ดำเนินการจัดบริการ ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน โดยจัดทำข้อมูลนักเรียนที่ขาดแคลนเป็นปัจจุบัน โรงเรียนแสวงหาทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการดำเนินการได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เช่น เครื่องเขียน แบบเรียน เครื่องแบบ แบบเรียน ทุน การศึกษา อาหารกลางวัน และรองเท้า เป็นต้น ด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีชีวิต ในโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ตามที่สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดได้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ด้านกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการจัดทำข้อมูลการติดตามนักเรียนที่จบด้าน การศึกษาต่อและประกอบ อาชีพ ประเด็นการตั้งสมาคม ชมรมศิษย์เก่า และ ประเด็นการสรรหายกย่อง คนดีเด่นประจำชุมชนไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียนของครู จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนครบตามเป้าหมาย และ ได้ เรียนอย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนตาม หลักสูตร

จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนทุกคนได้รับความช่วยเหลือด้านเครื่องเขียนแบบเรียน บริการสุขภาพอนามัย และบริการแนะแนวจากโรงเรียน นักเรียนทุกคนได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่โรงเรียนจัดอย่างสม่ำเสมอครบ 6 รายการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการโรงเรียน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียน โดย เสนอข้อมูลเด็กวัยการศึกษาภาคบังคับ ร่วมดำเนินการวางแผนรับนักเรียนและเกณฑ์เด็กในวัยเข้าเรียน ร่วมดำเนินการรณรงค์การเข้าเรียนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

จากการสังเกต พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ด้านการดำเนินการจัดกิจกรรมอาหารกลางวันโดยใช้วัสดุการประกอบอาหารที่สะอาดมีคุณภาพ สถานที่ที่เป็นสัดส่วนสะอาด นักเรียนได้รับการฝึกวินัยและได้รับการฝึกสุขนิสัยในการรับประทานอาหารและได้รับการฝึกวินัย ด้านการจัดห้องพยาบาล พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียนจัดสถานที่สามารถไปมาได้สะดวก มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

3.3 การบริหารงานบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตามขอบข่ายของการบริหารงานบุคลากร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานได้ครบตามภารกิจ บุคลากรทุกคนได้รับมอบหมายตรงตาม วุฒิ ประสบการณ์ ความสนใจหรือความถนัด งานชัดเจนคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมบุคลากรให้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ด้านการพัฒนาและธำรงรักษาบุคลากร พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน มีการส่งเสริมให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ และเจตคติที่ดีต่อการทำงานให้แก่บุคลากรทุกคน ตามความต้องการจำเป็น ประเด็นการจัดส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมด้านการศึกษา ไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ โรงเรียนส่งเสริมบุคลากรทุกคนให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพและด้านคุณธรรมเป็นประจำ ประเด็น การส่งเสริมให้ครูจัดทำผลงานวิชาการ การวิจัยในชั้นเรียน การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการนำผลการติดตามและประเมินผลไปปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมพัฒนาบุคลากรไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ โรงเรียนจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน ตามความต้องการของบุคลากรส่วนใหญ่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนางานและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ด้านการรักษาระเบียบวินัย พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัยโดยการประชุมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานปฏิบัติตนแก่บุคลากร และผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดี ด้านการประเมินผลการทำงานของบุคลากร พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดให้มีการควบคุมกำกับติดตามนิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจัดให้มีข้อกำหนด วิธีการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานที่ชัดเจน โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี โดยให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรในการประเมิน

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคลากรของบุคลากร จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากร

3.4 การบริหารงานธุรการ การเงินและการพัสดุ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตาม ขอบข่ายของการบริหารงานธุรการ การเงินและการพัสดุ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านงานธุรการ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดระบบงานธุรการออกเป็นหมวดหมู่ ปฏิบัติงานธุรการได้อย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ดำเนินการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศได้ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน และนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของ โรงเรียนเพื่อต่อการเรียนการสอน ประเด็นการจัดทำรายงานข้อมูลและสารสนเทศไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ ด้านงานการเงินและ การบัญชี พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนตรงตามวัตถุประสงค์ของงานโครงการ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนโดยตรง ดำเนินการจัดระบบและจัดทำ เอกสารการเงินและบัญชีได้ถูกต้องตามระเบียบและเป็นปัจจุบัน สะดวกต่อการตรวจสอบ ด้านงานการพัสดุ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการจัดหาและจัดสรรวัสดุครุภัณฑ์ได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการทำงาน ได้ถูกต้องตามระเบียบ จัดเก็บวัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นระเบียบและสะดวกต่อการนำไปใช้ มีระบบบริการที่สะดวก และควบคุมการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานธุรการ การเงินและการพัสดุ จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัสดุมากที่สุด ร้อยละ 44.83

3.5 การบริหารงานอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตาม ขอบข่าย ของการบริหารงานอาคารสถานที่ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานการจัดอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการแก้ปัญหาการขาดแคลน อาคารเรียน อาคารประกอบจนสามารถใช้ได้ครบถ้วนตามภารกิจ และเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน มีแผนการจัดสร้างและรื้อถอน โดยอาศัยหลักการวางแผนและการจัด สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ประเด็น การดำเนินการจัดสร้าง หรือ รื้อถอนอาคารตามแผนที่กำหนด ไม่มีโรงเรียน ใดดำเนินการ ด้านงานการใช้อาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน มีการวางแผนและใช้อาคารเรียน อาคาร ประกอบและบริเวณโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ต่อการเรียน การสอนและชุมชน ด้านงาน การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการบำรุงรักษา ซ่อมแซม และตกแต่งอาคาร เรียน อาคารประกอบ และ บริเวณโรงเรียนให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดีอยู่เสมอ เพื่อให้มีความปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และ ตกแต่งได้สวยงามเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน ด้านการควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน มีคำสั่งแต่งตั้งเวรยามเป็นปัจจุบัน มีการควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน ตามระบบการรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของโรงเรียนอย่างชัดเจน ด้านการประเมินผลการใช้อาคาร สถานที่ พบว่า โรงเรียน 2 โรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และนำผลไป ใช้ในการปรับปรุงงาน ประเด็นการจัดทำตารางกำหนดเวลาการประเมินผลอย่างชัดเจน ไม่มีโรงเรียนใด ดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานอาคารสถานที่ จากการสัมภาษณ์ครูพบว่า ครูทุกคนมีส่วนช่วยในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมตกแต่งอาคารสถานที่

จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า สถานที่ที่นักเรียนทุกคนใช้แสวงหาความรู้ คือ ห้องเรียน ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการทางภาษา

จากการสังเกต พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน จัดสถานที่และสภาพแวดล้อมโดย การดำเนินการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก บำรุงรักษา อาคารสถานที่ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนและท้องถิ่น รวมทั้งเพื่อความปลอดภัยของนักเรียน

3.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้บริหารงานตามขอบข่ายของการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานให้บริการแก่ชุมชน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการศึกษายทบาท อำนาจหน้าที่ของท้องถิ่นต่างๆในชุมชน ดำเนินการให้บริการทางด้านวิชาการ นุคกลาง วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่กับชุมชน ประเด็นการให้บริการด้านทุนทรัพย์ไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ ด้านงานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน เปิดโอกาสให้ชุมชน ช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้าน ทุนทรัพย์ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์และการเสนอแนะข้อคิดเห็นในการบริหารงาน ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการสรรหาชี้แจงบทบาทหน้าที่ และจัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน ด้านงานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน มีการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ด้านงานประชาสัมพันธ์ พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนทราบข่าวสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและทั่วถึง ประเด็นการดำเนินการวางแผนการประชาสัมพันธ์ และประเด็น การประเมินผล การจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อนำผลไปพัฒนางานไม่มีโรงเรียนใดดำเนินการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน จากการสัมภาษณ์ครู พบว่า ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียน การให้บริการระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการปฏิบัติกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนทุกคนได้ปฏิบัติกิจกรรมกับชุมชน คือ การนำข่าวสารจากโรงเรียนไปแจ้งแก่ครอบครัวหรือบุคคลอื่น ร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดกิจกรรมทางศาสนาที่วัด และร่วมมือกับโรงเรียนในการบริการชุมชน

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของคณะกรรมการโรงเรียน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการรับความช่วยเหลือ

สนับสนุนจากชุมชนโดยให้ความร่วมมือ ร่วมประชุมกับ บุคลากรในโรงเรียนเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากร ความรู้และแรงงาน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนทุกคนประชุมเพื่อรับทราบความก้าวหน้า การดำเนินงานตามแผนของโรงเรียน ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน ให้การสนับสนุนทรัพยากรเพื่อพัฒนาโรงเรียน เช่น การเงิน วัสดุ คุรุภัณฑ์ แรงงาน และวิทยากรบุคคลภายนอก

ตอนที่ 4 ปัญหาการบริหารงานโรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน พบว่า โรงเรียน 3 โรงเรียน ระบุว่ามีปัญหาไม่สามารถบริหารงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด สาเหตุมาจากการขาดแคลนงบประมาณและผู้บริหารโรงเรียน บ้านก.ม.80 มีการระงับประธานกลุ่มโรงเรียนเพิ่มขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนบ้านบุพราหมณ์ มีปัญหา ด้านการตรวจสอบคุณภาพนักเรียนไม่ชัดเจน สาเหตุมาจากการขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพและขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านงานกิจการนักเรียน พบว่า โรงเรียนบ้านก.ม.80 มีปัญหา ด้านการเดินทางไปกลับของนักเรียน สาเหตุจากโรงเรียนอยู่บนเขาและนักเรียนร้อยละ 80 ต้องเดินทางไกลกว่า 3 กิโลเมตร และโรงเรียนบ้านบุพราหมณ์มีปัญหานักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สาเหตุจากนักเรียนเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านงานบุคลากร พบว่า โรงเรียนบ้านบุสูงและโรงเรียนบ้านก.ม.80 มีปัญหา ด้านการขาดแคลนบุคลากร สาเหตุจากโรงเรียนขาดแคลนบุคลากร 4 ตำแหน่ง และ 2 ตำแหน่งตามลำดับ และโรงเรียนบ้านบุพราหมณ์ มีปัญหา ด้านบุคลากรมีปัญหาเกี่ยวกับหนี้สิน ปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ และโรงเรียนมีภาระงานมาก สาเหตุจากบุคลากรไม่ได้รับเบี้ยกัณฑ์ และขาดแคลน บุคลากร 12 ตำแหน่ง

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้านงานอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนบ้านบุสูง มีปัญหา ด้านสถานที่ บริเวณโรงเรียนคับแคบและสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสม สาเหตุจากโรงเรียนมีพื้นที่จำกัดและบริเวณโรงเรียนเป็นฝุ่น และโรงเรียนบ้านบุพราหมณ์มีปัญหาการขาดแคลนห้องเรียน โรงเรียนบ้านก.ม.80 มีปัญหา ด้านการขาดแคลนห้องเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารเน้นการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ด้านการดำเนินงานตามแผนงานโครงการตามปฏิทินปฏิบัติงาน มีการประสานแผนงานโครงการที่สอดคล้องกัน ด้านการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการมีการติดตามผลการปฏิบัติงานระหว่างปฏิบัติเพื่อนิเทศงานและแก้ไขปรับปรุงงาน และเมื่อสิ้นสุดเพื่อประเมินผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า ความร่วมมือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้และสามารถพัฒนางานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังแนวทางการดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ท.: 31) ที่กำหนดให้หน่วยงานทุกระดับวางแผนและจัดระบบการติดตาม นิเทศ ประเมินผลการปฏิบัติงาน ร่วมกันกำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนและปฏิบัติตามแผน ที่วางไว้อย่างจริงจัง ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่ใช้ประโยชน์ในด้านความต่อเนื่องของงานและยกระดับมาตรฐานคุณภาพของงานให้สูงขึ้นสำหรับอนาคต (ส.ป.ท.: 16)

2. การบริหารงานโรงเรียน

2.1 การบริหารงานวิชาการ

2.1.1 งานหลักสูตรและงานนำหลักสูตรไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการบริหารหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ โดยจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เป็นหลักสูตรแกนกลาง จัดหาเอกสารประกอบหลักสูตร อย่างเพียงพอและครบถ้วนทุกระดับชั้น พัฒนาคู่มือให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรโดยส่งเสริมให้บุคลากรศึกษา และทำความเข้าใจหลักสูตรด้วยตนเอง ดำเนินการวางแผนการนำหลักสูตรไปใช้ และ โรงเรียนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดย การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเนื้อหาวิชา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน เป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรดำเนินการโดยวางแผนในการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนสามารถดำเนินการเองได้ ดังที่แนวทางการใช้ หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนชั้นประถมศึกษา ได้กำหนดจุดเน้นที่สำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น โดย โรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น ด้วยวิธีการปรับหรือเพิ่มเติมเนื้อหา ปรับและเสริมกิจกรรม การเรียนการสอน พัฒนาวิธีการสอนให้หลากหลาย ทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม และจัดทำหลักสูตรเพิ่มเติมสามารถทำได้ทันที โดย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้อนุญาต (ส.ป.ท.: 10 -11 และ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สมควร บุนนาค (2537: 151) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตราด พบว่า โรงเรียนใช้หลักสูตรแกนกลาง แต่มีการปรับเนื้อหาวิชา สอนสื่อที่ใช้ให้เข้ากับสภาพท้องถิ่น และ ปรับวิธีสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของนักเรียน

2.1.2 งานด้านการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดชั้นเรียนได้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพโรงเรียนโดย จัดแบบคณะ ผู้บริหารและครูร่วมมือกันดำเนินการ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินการจัดชั้นเรียนโรงเรียนด้วยความร่วมมือของครูเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดี ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532: 22, เล่ม 4) กล่าวว่า การจัดนักเรียนเข้าชั้นควรพิจารณาอย่างรอบคอบโดยครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและคำนึงผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับเป็นสำคัญ

และผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีการเตรียมการสอนโดย จัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร และ การเรียนรู้ของนักเรียน ครบทุกชั้นเรียนและทุกกลุ่มประสบการณ์ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดย จัดการเรียนการสอนตามแผนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่จุดประสงค์กำหนด ใช้เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน จัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนการสอน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ด้านการวางแผนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหมายเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง ค้นพบความรู้ด้วยตนเองและเชื่อมโยงเนื้อหาที่สอนกับชีวิตจริง ยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและความต้องการทั้งของผู้เรียนและท้องถิ่น เน้นให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน และ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพความต้องการและความจำเป็นของ ผู้เรียน โรงเรียนและชุมชน (สปช., ม.ป.ท.: 2) และ สอดคล้องผลงานวิจัยของวัลลภ วรนาม (2537: 128) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติด้านงานวิชาการเป็นอันดับสูงสุด คือ การกระตุ้นให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.3 งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนโดยดำเนินการสำรวจ จัดหาบุคลากร แหล่งความรู้เพื่อการจัดการเรียนการสอนและใช้แหล่งความรู้ ภูมิปัญญา ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี นวัตกรรม สื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพจาก งบประมาณและให้ครูผลิตให้เพียงพอสำหรับให้ครูใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูใช้สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริงให้นักเรียนมาส่วนร่วมในการใช้สื่อ โรงเรียนจัดให้มีระบบจัดเก็บ รักษา บริการ เอกสารสิ่งพิมพ์และสื่อการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ คำนึงถึงความสะดวกของบุคลากร จัดการปรับปรุงและซ่อมแซมสื่อให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ตลอดเวลา และมีการจัดทำข้อมูลการจัดเก็บสื่อและการบริการสื่อที่เป็นปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการจัดหาวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ได้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า สื่อมาจากแหล่งความรู้ซึ่งอาจหมายถึงบุคคล สถานที่ หรือเครื่องมือต่างๆ การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมในการเรียนการสอน ควรเป็นการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย ตรงกับจุดประสงค์ การเรียนรู้ และ ใช้สื่อการเรียน

การสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง ใช้แหล่งความรู้ในการเรียนการสอนอย่างคุ้มค่า และ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการเรียนการสอน (สพช., ม.ป.ท.: 2-3) ซึ่งในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535 -2539) จนถึงปี พ.ศ.2539 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 7) ได้จัดวัสดุ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้ นักเรียนและโรงเรียนเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ วัสดุการศึกษา(รายหัว) และจัดวัสดุเพื่อให้โรงเรียนผลิตหรือจัดหาสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการของโรงเรียน

2.1.4 งานวัดผลและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตามระเบียบ ใช้วิธีการที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ทุกกลุ่มประสบการณ์และครอบคลุม พฤติกรรมนักเรียน สร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีการพัฒนาเครื่องมืออย่างต่อเนื่อง มีเอกสารการประเมินผลการเรียนที่ถูกต้อง และมีการติดตามตรวจสอบเอกสารการประเมินผลการเรียนอย่างสม่ำเสมอ และมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การวัดและประเมินผลควรเน้นความสำคัญของการพัฒนาความก้าวหน้าของนักเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ดังที่มาตราฐานการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า ลักษณะการวัดและประเมินผลควรดำเนินการร่วมกันหลายครั้งหลายวิธีโดยเฉพาะเน้นการสังเกต พฤติกรรม ตรวจผลงานของนักเรียน เก็บรวบรวมผลการประเมินอย่างเป็นระบบ และนำผลการประเมินมาใช้แก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุวัฒน์ แสนทวี (2538: 168) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดผลฯ มีการนำผลการวิเคราะห์ จากการประเมินผลมาใช้ปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1.5 งานห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินงานห้องสมุดโดย จัดให้มีห้องสมุด และมีมุมหนังสือในห้องเรียน มีหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพเพียงพอแก่ความต้องการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์หนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์ที่น่าสนใจ ครูใช้หนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สุวัฒน์ แสนทวี (2538: 168) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องสมุดเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการอ่านและค้นคว้าของนักเรียน โดยการจัดห้องสมุด มุมหนังสือ และจัดบรรยากาศภายในห้องสมุดหรือมุมหนังสือเพื่อจูงใจครูเข้าไปใช้บริการ ตลอดจนจัดกิจกรรมที่จัดส่งเสริมให้นักเรียนมาใช้ห้องสมุด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การดำเนินงานห้องสมุดจะดำเนินได้บรรลุผลได้นั้นเนื่องจาก ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์และส่งเสริมการจัดกิจกรรมการใช้ห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ กิตติมา ปรีดีติลล (2532: 68) กล่าวว่างานห้องสมุดจะดำเนินไปได้ดีเพียงไรขึ้นอยู่กับผู้บริหารเป็นสำคัญ จะต้องเปิดโอกาสและร่วมมือกันในการวางแผนการปฏิบัติงานห้องสมุดให้กำลังใจสนับสนุนครู นักเรียนให้ใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์มากที่สุด จึงจะส่งเสริมวิชาการให้ก้าวหน้าและมีคุณภาพ

2.1.6 งานนิเทศภายใน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการนิเทศภายในโดย บุคลากรมีส่วนร่วมการวางแผนการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ มีการใช้กิจกรรมการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับงาน และผู้รับการนิเทศอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการนิเทศ บุคลากรในโรงเรียนทุกคนยอมรับการนิเทศภายในและครูได้พัฒนาการสอนตรงกับแนวดำเนินการของหลักสูตร โรงเรียนดำเนินการประเมินผลการนิเทศภายใน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสม นำผลการประเมินไปพัฒนางาน และพัฒนากิจกรรมการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อพัฒนางานนิเทศภายใน เพื่อสนับสนุนด้านความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน นำความรู้ แนวทาง เครื่องมือจาก การแนะนำจากหน่วยงานภายนอกมาพัฒนางาน และการดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นและสำคัญเพราะมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังที่ มาตรฐานการบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนกระทำเพื่อให้เกิดการพัฒนาของครูและเด็ก โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและความเหมาะสมเป้าหมาย การนิเทศการศึกษาเป็นการใช้ความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหารใช้วิธีการหรือเทคนิคการนิเทศที่เหมาะสมกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม ผู้รับการนิเทศและขีดความสามารถของผู้ทำการนิเทศ (สปช. , 2540: 3) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิชัย แก้วคำดี (2536: บทคัดย่อ) เรื่อง การดำเนินงานและปัญหา การดำเนินงานตามมาตรฐานการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี พบว่าโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศภายในเป็นผู้รับผิดชอบงาน ดำเนินการวางแผนการนิเทศ การดำเนินการนิเทศ และปฏิบัติงานตามโครงการและขั้นตอนที่กำหนดไว้

2.1.7 งานประชุมอบรมทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดประชุมอบรมทางวิชาการโดยจัดส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุม อบรมทางวิชาการกับหน่วยงานต่างๆตามความจำเป็นของโรงเรียน และได้รับการมอบหมายจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคลากรได้นำความรู้และประสบการณ์จากการประชุมอบรมทางวิชาการไปพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สิทธิชัย ลีวเวหา (2534: 153) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานของบุคลากร ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พบว่าโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง ในด้านการเข้ารับการอบรมมากที่สุดและครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนได้รับการพัฒนา บุคลากรในด้านการฝึกอบรมมากที่สุด และโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัญหาและความต้องการด้านพัฒนางานวิชาการของบุคลากร เพื่อดำเนินการวางแผนกำหนดแนวทาง และ วิธีการในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ จัดประชุม อบรมภายในโรงเรียนโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็น ว่าโรงเรียนควรดำเนินการวางแผนการประชุมบุคลากรภายในโรงเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาโรงเรียนได้อย่างแท้จริง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 25) ได้กำหนดแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในโรงเรียน ให้มีการวางแผนกำหนดแนวทาง และ วิธีการในการจัดประชุมอบรมทางวิชาการ การพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปฏิบัติงาน ต้องทำด้วยความรอบคอบ มีความต่อเนื่องและครอบคลุมในภาระงานของโรงเรียนโดยมีแผนพัฒนาครูที่ชัดเจน

2.2.1 กิจกรรมตาม พ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2523 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการให้เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับได้เข้าเรียนโดยจัดทำเขตบริการไว้อย่างชัดเจน จัดทำสำมะโนนักเรียน ผู้บริหาร บุคลากรและคณะกรรมการโรงเรียนร่วมกันวางแผนการรับนักเรียน มีการเกณฑ์ - รับนักเรียนเข้าเรียน และโรงเรียนสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนอย่างสม่ำเสมอโดย จัดเก็บข้อมูลนักเรียนที่ขาดเรียนเป็นปัจจุบัน จัดกิจกรรมแก้ปัญหาให้นักเรียน มีการประชุมเฝ้าระวังผู้ปกครองและประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำผลมาปรับปรุงงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัย ของกุลวดี สุวรรณนิตย์ (2538: 250) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 พบว่า โรงเรียนปฏิบัติตามพ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2523 โดย จัดทำเขตบริการ จัดทำสำมะโนนักเรียน จัดเกณฑ์ - รับ นักเรียนเข้าเรียน การประชุมเฝ้าระวังผู้ปกครอง และการแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดเรียน และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ เจษฎา เสาทอง (2537: 250) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โรงเรียนมีการสำรวจนักเรียนที่จะเกณฑ์ไว้ล่วงหน้า จัดทำเขตบริการไว้ชัดเจนประสานงานผู้นำชุมชนเพื่อแจ้งประกาศ การเกณฑ์เด็กเข้าเรียน ครูประจำชั้นเป็นผู้ติดตามเด็กขาดเรียน และประชุมเฝ้าระวังผู้ปกครองก่อน วันเปิดภาคเรียนที่ 1

3.2 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนดำเนินการจัดกิจกรรมบริการโดย จัดกิจกรรมบริการด้านสุขภาพอนามัย บันทึกข้อมูลระเบียบสุขภาพของ นักเรียนทุกคนเป็นปัจจุบัน จัดบริการสุขภาพนักเรียนอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ ประสานงาน กับหน่วยงานภายนอก และประเมินผลและนำผลการดำเนินงานไปปรับปรุง จัดกิจกรรมบริการด้านอาหารกลางวันโดย จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวันเป็นปัจจุบัน ลักษณะและรูปแบบการจัดอาหารกลางวันเหมาะสมกับสภาพโรงเรียน บูรณาการกับกิจกรรมอื่น แสวงหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวัน จัดกิจกรรมแนะแนวโดยแต่งตั้งเจ้าหน้าที่แนะแนว จัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นปัจจุบัน จัดกิจกรรมแนะแนวอย่างต่อเนื่อง จัดบริการแนะแนวโดยเทคนิควิธีหลากหลาย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดบริการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนโดย จัดทำข้อมูลนักเรียนที่ขาดแคลนเป็นปัจจุบัน แสวงหาทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน จัดบริการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ติดตามประเมินผลการให้บริการเพื่อปรับปรุงงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมสำคัญที่โรงเรียนควรจัดให้บริการแก่นักเรียน คือ การบริการสุขภาพอนามัยและโภชนาการ การบริการแนะแนว และการบริการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน (สปร., 2540: 3) สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของกุลวดี สุวรรณนิตย์ (2538, 176 - 177) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 พบว่า งานที่โรงเรียนจัดบริการให้แก่ นักเรียน คือการบริการสุขภาพ การจัดอาหารกลางวัน การบริการแนะแนว การบริการนักเรียนขาดแคลน และทุนการศึกษา และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ วัลลภ วรรณาม (2537: 130) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า สิ่ง

ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านงานกิจการนักเรียนเป็นอันดับสูงสุด คือ การจัดบริการสุขภาพแก่นักเรียน และปฏิบัติต่ำสุด คือ การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียน

2.2.3 กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนโดยวางแผนการจัดกิจกรรม แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดหาและจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงาน จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน กิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษา กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ ดำเนินการติดตาม ประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เยื่อน ชูตินันท์ (2532: 143) เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี : การศึกษาเฉพาะกรณี พบว่า กิจกรรมส่งเสริมการสอนที่โรงเรียนมีการจัดทำมาก คือ การบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมเสริมสร้างวินัย กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม กิจกรรมส่งเสริม ประชาธิปไตย กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เจษฎา เสาวทอง (2537: 251) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โรงเรียนส่งเสริมประชาธิปไตยโดยจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ส่งเสริมวินัยโครงการเดินแถวกลับบ้าน กิจกรรมสหกรณ์จัดเป็นสหกรณ์ร้านค้านักเรียนดำเนินการ กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมจัดในวันสำคัญทางศาสนา กิจกรรมกีฬาจัดร่วมกับกลุ่มโรงเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์โดยพานักเรียนไปทำความสะอาดและรักษาสาธารณสมบัติและการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรมต่างๆโรงเรียนไม่ได้ดำเนินการเป็นส่วนมาก ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียนควรดำเนินการเพราะประสบการณ์ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น ประสบการณ์นอกห้องเรียนก็สามารถสร้างเสริมความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้และเป็นประสบการณ์ที่ผู้เรียนสามารถเลือกได้ตามความสนใจของผู้เรียนเองทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ (สปร., ม.ป.ท. : 125)

2.2.4 กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการติดตามผลนักเรียนที่จบจากโรงเรียนไปแล้วและมีการสรรหาและยกย่องศิษย์เก่าที่เป็นตัวอย่างที่ดี และไม่ได้ดำเนินการตั้งสมาคมสมาคมหรือชมรมศิษย์เก่า และดำเนินการสรรหา ยกย่อง คนดีเด่นประจำชุมชน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เยื่อน ชูตินันท์ (2532: 143) เรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลพบุรี : การศึกษาเฉพาะกรณี พบว่า กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่าที่โรงเรียนมีการจัดทำมาก คือ การติดตามผลนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้ว กิจกรรมที่ไม่มีการจัดทำ คือ การจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า และสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของกุลวดี สุวรรณนิตย์ (2538: 181) เรื่อง สภาพและปัญหา การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 3 พบว่า โรงเรียนมีการติดตามผลนักเรียน และไม่มีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า ไม่มีการจัดกิจกรรมสรรหาและยกย่องคนดีเด่นประจำท้องถิ่นและ

ชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนควรดำเนินการเพราะเป็นแนวทางให้ชุมชนมีความรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียนและได้ร่วมรับรู้ในกิจกรรมการดำเนินงานมากขึ้นก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนรักโรงเรียน ได้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียนรวมทั้งช่วยสนับสนุนทรัพยากรทั้งบุคคลและงบประมาณ (สปช., 2539: 1)

2.3 การบริหารงานบุคลากร

2.3.1 การจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานโดย มีการจัดทำทะเบียนข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนบุคลากร พิจารณามอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานตรงตามวุฒิ การศึกษา ประสบการณ์ ความสนใจ ความถนัด การพิจารณามอบหมายงานหน้าที่ความรับผิดชอบตามขอบข่ายงานที่โรงเรียนรับผิดชอบและมีการประชุมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ชูศรี อุดมกุศลศรี (2532 : บทคัดย่อ) เรื่อง กระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ที่มีนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ที่พบว่า โรงเรียนมอบหมายงานให้ครูตามความถนัดและความสามารถ

2.3.2 การพัฒนาและธำรงรักษานักบุคลากร ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนจัดให้มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และเจตคติในการทำงานให้แก่บุคลากร โดยจัดประชุมบุคลากรเพื่อวางแผนการพัฒนาบุคลากร จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรให้มีความก้าวหน้าด้านวิชาชีพสอดคล้องกับคุณสมบัติด้านต่างๆของบุคลากร จัดกิจกรรมส่งเสริมบุคลากรให้มีคุณธรรม มีการนำผลการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ไปพัฒนาการเรียนการสอน มีการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจ โรงเรียนจัดสวัสดิการสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยให้บริการในการใช้สิทธิตามสวัสดิการของรัฐและ จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สิทธิชัย ลีวเวหา (2534: 151) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ในการบำรุงรักษานักบุคลากร วิธีที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการบริหารงานบุคคลนั้น ผู้บริหารใช้วิธีให้ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีนั้นเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปประกอบกับเมื่อครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพจะทำให้ครูประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ มาตรฐานการบริหารโรงเรียน ของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น ครูนับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ การที่ครูจะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องได้รับการพัฒนาทั้งในด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ได้รับการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆจากโรงเรียนอย่างเหมาะสม (สปช., 2540: 3)

2.3.3 การรักษาระเบียบวินัย ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรรักษาระเบียบวินัย ให้ความรู้ในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนแก่บุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย

กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำกับควบคุมบุคลากร สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ สมควร นันท์ (2537: 151) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตราด พบว่า การรักษาระเบียบวินัย ส่วนใหญ่จะให้ความรู้ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตนแก่บุคลากรโดยเสมอภาคทั้งในที่ประชุมหรือโอกาสต่างๆที่ครูประสบปัญหา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการรักษาวินัยโดยการให้ความรู้ ในการปฏิบัติงานปฏิบัติตนแก่บุคลากรเป็นสิ่งที่ดีเนื่องจากเป็นป้องกันปัญหา ดังที่ สำรวม สุทธิหม และชัยฤทธิ์ สิงห์สุริยโชต (2536: 135) กล่าวว่าข้าราชการกระทำผิดเนื่องจากการประพฤตินหรือปฏิบัติที่เป็นความผิดพลาด วินัยของข้าราชการอาจเกิดจากผู้กระทำผิดวินัยไม่รู้ว่าการกระทำนั้นๆเป็นความผิดพลาดวินัยหรืออาจกระทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

2.3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีการควบคุมกำกับ ติดตาม นิเทศการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยจัดให้มีข้อกำหนด วิธีการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานที่ชัดเจน โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรโดยให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในการประเมิน จัดทำเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับลักษณะงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปีซึ่งสอดคล้องกับหลักในการพิจารณาความดีความชอบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นเรื่องที่สำคัญ ผู้บริหารจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรอบคอบ และกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาที่ชัดเจนและบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการและเกณฑ์การประเมิน ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532: 117) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงแบบประเมินผลงานต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้มีหน้าที่ในการประเมินงาน ทุกคนต้องถือว่าการประเมินผลงานเป็นนโยบายและต้องปฏิบัติโดยเคร่งครัดและทั่วถึง ควรชี้แจงผู้มีหน้าที่ประเมินผลงานให้เข้าใจถึงแบบ และวิธีการโดยต้องแท้ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลงานควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจโดยถูกต้อง ซึ่ง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สิทธิชัย ลิวเวหา (2534: 152) เรื่อง การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ผู้บริหารได้คำนึงถึงผลการปฏิบัติงานของครูเป็นสิ่งสำคัญ และมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบที่เป็นแบบฟอร์มมาตรฐาน ให้ความเข้าใจที่ตรงกันในเรื่องของการประเมิน รวมทั้งผู้บริหารและคณะกรรมการต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและยุติธรรมเพื่อเป็นการป้องกันปัญหา และผลงานวิจัยของ วนิดา วัชรกิจ (2534: 179) เรื่อง ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาที่รับเด็ก ขาวเขาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตาก พบว่า การประเมิน การปฏิบัติงานของบุคลากร การพิจารณาความดีความชอบขาดความยุติธรรม สาเหตุหนึ่งเกิดจากครูมองตนเอง และเพื่อนร่วมงานในลักษณะที่แตกต่างกัน เมื่อตนเองไม่ได้รับการพิจารณาให้ได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นกรณี พิเศษ 2 ชั้น จึงเห็นว่าผู้บริหารขาดความยุติธรรม

2.4 การบริหารงานธุรการ การเงิน และการพัสดุ

2.4.1 งานธุรการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีระบบการปฏิบัติงานธุรการ จัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานธุรการ พัฒนาบุคลากร จัดให้มีคู่มือ วัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

จัดให้มีระบบการกำกับ ติดตามให้การปฏิบัติงานธุรการเป็นปัจจุบัน มีการจัดเก็บเอกสารที่เป็นระบบถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน โรงเรียนดำเนินการจัดทำงานทะเบียนโดยจัดให้มี บุคลากรรับผิดชอบงานทะเบียน พัฒนา บุคลากรที่รับผิดชอบ ดำเนินการจัดทำงานทะเบียนอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบัน โรงเรียนการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศโดยมีระบบการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศได้ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน นำข้อมูล และสารสนเทศมาใช้ใช้ในการวางแผน จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน อำนวยความสะดวกและ บริการข้อมูลและสารสนเทศแก่ชุมชน และหน่วยงานอื่น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินงานได้อย่าง เป็นระบบสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ กิติมา ปรีดีติติก (2532: 133-140) กล่าวว่า งานธุรการเป็นการบริการหน่วยงานต่างๆ ของโรงเรียนให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ ต้องการหรือที่วางไว้แล้ว งานธุรการถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นหัวใจของการดำเนินงานในโรงเรียนแต่ในทางปฏิบัติมัก มีความยิ่งใหญ่ งานสารบรรณเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกสารของทางราชการผู้ที่ทำงานสารบรรณ จึงต้องมี ความรู้ ความเข้าใจ และปฏิบัติงานเกี่ยวกับหนังสือได้ถูกต้อง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าระบบงานธุรการที่ดีจะช่วย สนับสนุนในการบริหารงานและการดำเนินงานต่างๆ ของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นดังที่ติติก พัฒนวิชัยโชติ (2536: 496) กล่าวว่า ผู้บริหารควรเอาใจใส่ในเรื่องของงานธุรการ เพราะเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ของโรงเรียนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และ สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึง คือ งานธุรการควรดำเนินการจัดเก็บ เอกสารให้เป็นระเบียบและข้อมูลในแต่ละงานให้เป็นปัจจุบันเพื่อสะดวกในการนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนได้ ทันที และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ปรีชา มีพงษ์ (2539: 158-159) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาตามโครงการขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า งานสารบรรณในโรงเรียนส่วนมากมอบหมายให้ ครูรับผิดชอบงานธุรการ และ ผู้ช่วย ร่วมมือกันดำเนินการ การจัดทำงานทะเบียนส่วนมากมอบหมายให้ ครูธุรการรับผิดชอบงานทะเบียนอย่างเป็นระบบและมีห้องเอกสารงานทะเบียนโดยเฉพาะ

2.4.2 งานการเงินและการบัญชี ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการใช้งบประมาณของโรงเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงานโครงการและเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด มีการแจ้งการใช้จ่ายเงินของโรงเรียนให้บุคลากรทราบ โรงเรียนจัดระบบและปฏิบัติงานการเงินและบัญชีโดย จัดบุคลากรรับผิดชอบ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาความรู้ จัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการเงินและการบัญชี คู่มือ การปฏิบัติงาน จัดระบบการปฏิบัติงานที่สอดคล้องตัวในการบริการ จัดระบบการเบิกจ่าย การเก็บรักษาเงินสดและ เอกสารการเงินที่ถูกต้องตามระเบียบ มีการจัดระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานการเงินและการบัญชีให้ ถูกระเบียบและเป็นปัจจุบัน ระบบการเก็บเอกสารการเงินและการบัญชีที่โรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับ แนวปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 45) กล่าวว่า การจัดระบบและปฏิบัติ งานการเงินและการบัญชีที่ถูกต้องตามระเบียบและสอดคล้องตัวในการบริการแก่บุคลากร ซึ่งการดำเนินการบริหาร การเงินเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารกิจกรรมของ โรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินการวางแผนการใช้งบประมาณของโรงเรียนควร ดำเนินการวางแผนการใช้งบประมาณทั้งระยะสั้นระยะยาวจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียน การสอนและเป็นการรองรับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่จะปรับเปลี่ยนวิธี

การจัดสรรงบประมาณในลักษณะหมวดเงินอุดหนุนให้แก่หน่วยงานโดยตรง เพื่อให้การบริหารงบประมาณมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพสูงสุดตรงความต้องการของหน่วยงาน (สปร.,2540: 18)

2.4.3 งานการพัสดุ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดหา จัดเก็บ จัดสรรและจำหน่ายวัสดุ ครุภัณฑ์และพัสดุ โดยจัดให้มีบุคลากรรับผิดชอบงานพัสดุ ให้บุคลากรได้เพิ่มพูน ความรู้ด้านการปฏิบัติงานพัสดุ จัดระบบบริการและควบคุมการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์และพัสดุ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารงาน การพัสดุ เป็นภาระงานที่ผู้บริหารต้องบริหารงานด้วยความรอบคอบ ยึดระเบียบแนวปฏิบัติ เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 77) กล่าวว่า การบริหารงานพัสดุเป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องให้ความสนใจศึกษาทำความเข้าใจเพราะงานการพัสดุที่มีประสิทธิภาพจะส่งผลถึงประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรกำหนดนโยบายการดำเนินงาน ด้านเจ้าหน้าที่ เอกสารให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้อง การกระจายพัสดุให้เพียงพอกับความต้องการ ตลอดจนดูแลจัดหาและบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบ ด้านการจัดซื้อจัดจ้างเป็นงานหลักของการจัดหาพัสดุให้กับหน่วยงานและเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งหากเกิดการผิดพลาด อาจทำให้ราชการเสียหายและผู้รับผิดชอบได้รับโทษ และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของวัลลภ วรนาม (2537: 128) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า การดำเนินการเพื่อให้ครูที่รับผิดชอบด้านพัสดุปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้วิธีจัดให้มีทะเบียนและเอกสารต่างๆ ตามระเบียบพัสดุและจัดให้มี ที่เฉพาะสำหรับเก็บรักษา

2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่

2.5.1 งานการจัดอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดให้มีแผนการจัดสร้างและรื้อถอนอาคารเรียน อาคารประกอบ การวางแผนผังโรงเรียนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุดเอื้อต่อการเรียนการสอนและชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการดำเนินงานวางแผนการใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่โรงเรียนควรกระทำ ดังที่ กิตติมา ปริัติดิลก (2532: 203) กล่าวว่า การวางแผนผังขึ้นอยู่กับขนาดของพื้นที่ แนวนโยบายทางการศึกษา งบประมาณ และบุคลากรเป็นสำคัญ การวางแผนอาคารเรียนต้องคำนึงถึงความประหยัดและหลักการทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญจะต้องเกิดประโยชน์สูงสุดและสามารถประยุกต์ใช้ได้หลายๆสถานการณ์ อาคารเรียนต้องสามารถสนองต่อกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและกิจกรรมอื่นๆของโรงเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์

2.5.2 งานการใช้อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการใช้อาคารเรียน อาคารประกอบและบริเวณโรงเรียนเหมาะสม กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและชุมชน มีการใช้สถานที่ในชุมชนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนบางกิจกรรม ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการใช้อาคารสถานที่ควรมีการใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและชุมชน ดังที่ ดิลก พัฒนวิชัยโชติ (2536: 506) กล่าวว่า ต้องใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่ให้คุ้มค่าที่สุดต่อการดำเนินงานด้านต่างๆของโรงเรียนอย่าให้เกิดการสูญเปล่าเป็นอันขาด โดยมุ่งเน้นให้ส่งผลถึงนักเรียนให้มากที่สุดเพราะเป้าหมายหลักของการดำเนินงานโรงเรียน คือ พัฒนาการด้านต่างๆของนักเรียนเป็นสำคัญ การจัดอาคารสถานที่เพื่อความสะดวก

ของบุคลากร เป็นเพียงวิถีไปสู่เป้าหมายหลักดังกล่าวเท่านั้น การจัดอาคารสถานที่ใดๆที่ไม่เชื่อมต่อพัฒนาการของนักเรียนไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมจัดได้ว่าเป็นการดำเนินงานที่ไม่ตรงเป้าหมาย

2.5.3 งานการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการบำรุงรักษาซ่อมแซม ตกแต่งอาคารเรียนอาคารประกอบ และ บริเวณโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนและส่งเสริมให้ ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการปรับปรุงซ่อมแซมอาคารเรียนอาคารประกอบและบริเวณโรงเรียนให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเป็นภารกิจที่โรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับมาตรฐานการบริหารโรงเรียนด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นให้โรงเรียนปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้มั่นคง แข็งแรงสามารถใช้ประโยชน์ได้สูงสุดทั้งต่อการเรียนการสอนและการให้บริการแก่ชุมชน และ โรงเรียนที่ดีควรเป็นโรงเรียนที่น่าดู น่าอยู่และน่าเรียน (สพช., 2540: 3) และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสมควร บุนนาค (2537: 151) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา: การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตราด พบว่า ทุกโรงเรียนจัดให้คณะครูร่วมกับนักเรียนทำความสะอาด ตกแต่ง ปลูกไม้ดอก ไม้ประดับสวยงาม และ ผลงานวิจัยของวัลลภ วรรณาม (2537: 128) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่าสิ่งที่ ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติเป็นอันดับสูงสุดในการบริหารงานอาคารสถานที่ คือ การดำเนินการบำรุงรักษาอาคารสถานที่

2.5.4 งานการควบคุมดูแลการใช้อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการใช้อาคารเรียนอาคารประกอบที่มุ่งเน้นความคุ้มค่าของการใช้ประโยชน์ของบุคลากรใน โรงเรียน มีการดำเนินการรักษาความปลอดภัยในอาคารสถานที่และทรัพย์สินของโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเจษฎา เสาทอง (2537: 255) เรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานของ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ จัดครูเวรควบคุมดูแลอาคารในเวลากลางวันและวันหยุด เพราะในการควบคุมดูแลอาคาร สถานที่โรงเรียนได้ปฏิบัติโดยดูแลให้มีการปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของราชการ

2.5.5 งานการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 2 โรงเรียนมีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ โดยจัดให้มีคณะกรรมการประเมินผล และ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงาน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านการดำเนินงานด้านการประเมินผลอาคารสถานที่เพราะการประเมินผลการทำงานจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวางแผนการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยเฉพาะการประเมินผลที่ได้ข้อมูลจากบุคลากรผู้ใช้อาคารสถานที่ทุกฝ่าย ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532: 232) กล่าวว่า หน้าที่สำคัญประการหนึ่งในการบริหารอาคารสถานที่ของผู้บริหาร คือ การประเมินผลเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่ว่าได้รับประโยชน์มากน้อย

เพียงใด โดยพิจารณาถึงความเพียงพอ ความเหมาะสม ความปลอดภัย สุขลักษณะ ระยะเวลาติดต่อใช้สอย การยืดหยุ่น ประสิทธิภาพ การประหยัด การขยายตัวและ รูปร่าง เพื่อให้เป็นเครื่องตัดสินใจในการที่จะปรับปรุงและพัฒนาอาคารสถานที่ให้ดียิ่งๆขึ้นไป

2.6 การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชน

2.6.1 งานให้บริการแก่ชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนศึกษาบทบาทหน้าที่ขององค์การท้องถิ่นในชุมชน มีการให้บริการระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ตรงกับความต้องการซึ่งกันและกัน ด้านบริการทางวิชาการ บริการทางด้านบุคลากร บริการทางด้านวัสดุอุปกรณ์ บริการทางด้านอาคารสถานที่ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การให้บริการแก่ชุมชนของโรงเรียนในด้านต่างๆทำให้มีส่วนช่วยพัฒนาคนในชุมชน ดังที่ สนานิจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (อ้างถึงในดิลก พัฒน์วิชัยโชติ, 2528: 5) กล่าวว่า จำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะสำหรับชุมชนในชนบท ซึ่งครูเป็นเสมือนทรัพยากรทางสมองของชุมชน ทำหน้าที่ผลิตคนให้สนองความต้องการของชุมชน เป็นผู้ซึ่งจะให้คำปรึกษาหารือในสิ่งที่เป็นปัญหาของชุมชน ทรัพยากรทรัพยากรในโรงเรียนสามารถเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชนทั้งในด้านอาคารสถานที่ เครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ และ สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของวัลลภ วรรณาม (2537: 128) เรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 12 พบว่า สิ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติงานด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นอันดับสูงสุด คือการจัดบริการแก่ชุมชน

2.6.2 งานการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ผ่านการรับรองมาตรฐานระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนด้านทุนทรัพย์ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ การเสนอข้อคิดเห็นในการบริหารงาน ซึ่ง บริชา นิพนธ์พิทยา (2536: 517) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดี และช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน อันเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของ โรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อชุมชน ชุมชนควรมีบทบาทและช่วยเหลือสนับสนุนเหลือเหลือโรงเรียนในการจัดการศึกษา ดังที่แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540- 2544) (ม.ป.ท.: 93) ได้กำหนดแผนงานหลักที่ 8 ด้านการระดมสรรพกำลังเพื่อจัดการศึกษา ควรให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการจัดการศึกษา

2.6.3 งานเกี่ยวกับคณะกรรมการโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการโรงเรียน จัดประชุมคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 -2544) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2540: 17) ที่ได้เสนอแนวคิด ให้มีการระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการศึกษาทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ องค์กรเอกชน เอกชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วม

กันในการจัดการศึกษาทุกระดับชั้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การระดมสรรพกำลังเพื่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนจัดการศึกษาได้สนองต่อความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับ แนวทางการดำเนินงานตาม จุดเน้นการพัฒนา การปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ท.,: 27) ที่จะพัฒนาคณะกรรมการโรงเรียนให้มีความรู้ เข้าใจบทบาทหน้าที่ เพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนและ การควบคุมกำกับเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาส่วนพัฒนาหลักสูตร และจัดการเรียนการสอน กำหนดนโยบาย วางแผนพัฒนาการศึกษา บริหารการเงินและงบประมาณและแก้ไขปัญหาของ โรงเรียน และ สถานานิจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (อ้างถึงในดิศก พัฒนวิชัยโชติ, 2528: 27) ได้ชี้แจงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่จะช่วยให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 3 ประการคือความพร้อมของผู้ที่จะร่วมมือ หมายถึง ทั้งสองฝ่ายจะต้องมีความพร้อมที่จะรู้สภาพและปัญหา และพร้อมจะให้ความร่วมมือ เช่น ในด้านการฝึกอบรม และการนิเทศเป็นต้น มีกลไกที่จะให้เกิดความร่วมมือ เช่น มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครู เป็นต้น โดยมีการเสริม ความพร้อมให้คณะกรรมการและควรกำหนดบทบาทหน้าที่ร่วมกันในทิศทางที่พึงประสงค์ และ มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือ

2.6.4 งานการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนมีการร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนดำเนินการได้สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของสมควร นุ่นกี (2537: 151) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดตราด พบว่า มีการพบปะระหว่างโรงเรียนกับชุมชนส่วนใหญ่ ผู้บริหารและคณะครูออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองและโรงเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และวันสำคัญของชาติ ร่วมกิจกรรมวันพัฒนาและประเพณีท้องถิ่น โดยนำคณะครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรม และ ผลงานวิจัยของดิศก พัฒนวิชัยโชติ (2528: ๑) เรื่อง การศึกษากิจกรรมการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ในสภาพที่ปฏิบัติจริงของงานการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ครูใหญ่และครูมีความคิดเห็นว่างิจกรรมที่มี การปฏิบัติอยู่ในระดับมากคือ การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

2.6.5 งานประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่หลากหลายครอบคลุมงานของโรงเรียนเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีและสร้างศรัทธาให้กับบุคลากรในโรงเรียน และชุมชน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การประชาสัมพันธ์จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน ซึ่ง สอดคล้องกับงานมาตรฐานการบริหารโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมืออันดีต่อกันและร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าต่อไป ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจึงต้องเลือกวิธีการประชาสัมพันธ์ ในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและกัน (สปร., 2540: 3)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ค้นพบ ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยสรุป ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนมีปัญหาด้านการบริหารงบประมาณให้เพียงพอ และเหมาะสมในการบริหารงานตามภารกิจ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรดำเนินการอนุมัติจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนเป็นลักษณะหมวดเงินอุดหนุน หรือ เป็นลักษณะเงินก้อน ให้แก่โรงเรียน โดยตรงเพื่อทำให้การบริหารงบประมาณมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพสูงสุดตรงความต้องการของโรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาจะได้ดำเนินการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอน

2. จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนมุ่งเน้นการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารงาน และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ควรดำเนินการด้านการพัฒนาผู้บริหาร และบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ความสามารถร่วมกันวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

3. จากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบหลายประเด็น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรส่งเสริม กำกับ ติดตามให้โรงเรียน ประถมศึกษาประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนอย่างเป็นระบบเพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนางานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. จากผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สามารถบริหารงานในโรงเรียนได้ ครอบคลุมภารกิจขอบข่ายงานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดทั้ง 6 งาน ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ควรดำเนินการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐาน เพราะเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นการกำหนดมาตรฐานการบริหารโรงเรียนโดยคำนึงถึงการดำเนินงานตามภารกิจและขอบข่ายงานของโรงเรียน 6 งานซึ่งส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน และเกิดการยอมรับจากชุมชน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยเกี่ยวกับการดำเนินงานในโรงเรียนผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี ในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานของโรงเรียนให้ได้ระดับคุณภาพของแต่ละตัวบ่งชี้ และมีระดับคุณภาพให้ได้ถึงเกณฑ์มาตรฐานระดับประถมศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี